

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN

hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése

hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatk vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A közigazgatási bizottság okt. 13-ki ülése.

Az október havi ülés tárgyai közül felelőnk az inkább közérdekű mozzanatokat s a csekélyebb fontosságúakat, melyek inkább magánosok ügyeire vonatkoznak, mint a nyilvánosság elé nem tartozót, egyszerűen mellőzzük. — Az alispáni jelentés felelőnk, hogy Vizaknán közelebről több tüzeset fordult elő s hogy a megyeszerte megejtett vizsgálat a szőlőterületeket phylloxera menteseknek találta.

Az adófelügyelő jelentése szerint a múlt hóban a közadók kedvezőleg folytak be s a befizetés kerekében 80 ezer forintot tett. A tavaszi fagykár miatt mintegy 8 ezer forint adólerovás történt. — Velicska, az alvinczi védművek vállalkozója, az elvállalt munkákat a szerződésileg kikötött időre el nem végezvén, bánatpénzét — mintegy 3000 forint — a közmunka- és közlekedésügyi miniszter a megyei utválság-alapba utalta. A főmérnök javasolja, hogy ez összeg a Remete-ponori utvonallal tovább építésére fordíttassék, mibe a bizottság beleegyezik. Az ülés legfontosabb s némi vitát is előidézett tárgya volt a Csombordnál építendő marosi hid eszméjének megbeszélése. Az eszme maga már nem új, már a 70-es években megfordult a törvényhatósági gyűlés előtt, akkor azonban a vizsnyok nagyon kedvezőtlenek lévén, a szokásos bizottság kiküldéssel könnyű színnel letereltetett a napi rendről s azóta mostanig békésen pihent. Kétségen kívül tekinthető, hogy a megyét derékon ketté szelő Maros vízarádaskor s jégzajlások oly kellemetlen akadályt képez, mely a közlekedést többször napokon át megszünteti a két part között s ilyenkor egyéb hátrányoktól eltekintve a balparti lakosságot betegség esetében az orvosi segély s gyógyszer nélkülözésére kényszeríti. Szembeszökő az is, hogy a Maros-újvárt és Marosportuson meglevő állóhidak a gyors és biztos közlekedés igényeit már nagy távolságuknál fogva sem elégíthetik ki s hogy ezért kiváló fontosságú megyei érdek, hogy e két pont között a nagyobb forgalmat közvevítő mostani kompok fokozatosan álló hidaknak adjanak helyet. Ily pontokul a megyei közigazgatás a főbb közlekedési utak irányánál s a hátuk megett fekvő produktív vidék nagyságánál s ebből folyólag a forgalom élénkségénél fogva a mihálczfalvi és esombordi réveket szemelte ki. Az előbbire nézve tárgyalásokat is indított meg a közleked. ügyi miniszterrel, hogy akkor midőn a mostani faszervezetű hid, vasszerkezettel fog kicseréltetni a megye pénzbeli

hozzájárulék mellett, az állítandó hid akként legyen szerkesztve, hogy a nem vasuti forgalmat is szolgálhassa. A mi a Csombordnál építendő hidat illeti, mely mellesleg megjegyezve a nagyenyedi piaci forgalom élénkítésére is igen kedvező befolyást gyakorolna, a közigazgatási bizottságnak egy szűkebb körű kiküldöttsége a hid tervezetét az építészeti hivatallal elkészítette s azt azon ajánlattal terjesztette a mai gyűlés elé, hogy az a hidépítés eszméjét elfogadván, azt ajánlólag terjessze a törvényhatósági közgyűlés elé elfogadás s a további illetékes lépések megindítása végett, minők a révtulajdonosokkal folytatandó alku, a kérendő kormányi támogatás, a felveendő kölcsön s egyéb a hidépítéssel kapcsolatos kérdések tanulmányozása. — A megindult vita a körül forgott, hogy megtegye-e maga a bizottság mindezen lépéseket s minden részben teljesen kidolgozott tervezetet terjesztesse a közgyűlés elé? vagy pedig s közgyűlésnek tartassa az elvi elhatározást s az ebből folyó teendők elrendelését. A bizottság nagy többsége az utóbbi értelemben döntött s így a közelebbi, hihetőleg már decemberben összehívandó közgyűlés lesz hivatva e kérdéssel bővebben foglalkozni.

A mi elemünk.

Budapest, okt. 9.

Hal a vízben, madár a légben, újságíró a hírózónben van elemében.

Annyi a szenáció, hogy majdnem elerni csapás a szűk terű lapoknak. Szüretel a budai hegyekben a kevés szavu sváb; szüretel a lapkiadó, s a közönség kapja a — mámor t. Ide a csap alá hírogomjas olvasóm!

Háborus szándék kívül a kerítésen; belül a haza a hadserggel. Közbe egyszerű dráma bogait oldozgatja a törvényszék. Nehéz munka, mert asszony kötötte meg . . .

Aztán egy kis házi esete-patét csinál az irodalom az akademiával!

A kis közöket betöltik a járványban tapasztalt hanyagságok, híres gazemberek elfogása, egy báró kisasszony szerelmi kalandja, vagy egy-egy munkás lezuhanása a magasból, kinek halálát „előhívott orvosok“ szokták irtalmatlanul „konstatálni“.

S végül esattan a sor . . . Komjáthy Béla gulyásnak

aprit egy lajdinándot! Csoda-e, ha az emberek közt pusztit az idegesség? Nem csoda.

Kerekedjünk sorba. Első sorban kijelentem, hogy nem politizálok, tehát Bismarckot nem „inthelem óva“, — de a suba alatt erősen készülnek a tavaszi háborura. Katonai körökben ezt biztosra veszik. Nem valami nagyon lelkesülnek a vitézek.

Könnnyű volt a francia katonának, mert ő a bornyujában hordta a marsal botot; de az osztrák baka bornyujának meg van a maga forsriftja, ez puezuló keférről szól ugyan, de semmi botot nem emleget.

A tisztikar örvendene legjobban a háborúnak s ezt azért várják, hogy a kellemetlen surlódásnak (a cibiséggel) vége szakadjon. A napokban megjelent lipcei röpírat is, a mely a hadserget leleplezte, igen lehangolta a tisztikart, annál inkább, mert annak kénytelenek igazat adni.

Kell is valami lecsapolás ennek a kóros állapotnak, mert Komjáthy ugyan elvégezte a magyát, de hát a többi ügy? . . .

A Fortunában folyó bünper is állandó érdeklődés tárgya. Ki ne ismerné a Gazdagh-féle rablógyilkosságot?

A tárgyalás még foly, mert a bün nagy, a per bonyolult és a vádlottak furiangosak. Az asszony, a ki ott ül feketében, sápadt arccal, a ki gyermeke után egy év óta soha egy kérdést sem tett, az az asszony gonoszlelkű asszony. Bünbe keveredik egy aggastyánnal s állati örömeért beleegyezik, hogy az az aggastyán megölje vagy megölessze az urát, hogy ennek pénzét és vérenek díját felvehesse!

Szóka és elnök rendkívüli tapintattal, mely lélektani belátással vezeti a szövevényes tárgyalást, s nem bocsátja ki kezéből a Gazdagh Imre öráját. Mert tudja, hogy ennek az óráknak kell ütnie a Gazdagh Imréné részére a tizenkettőt! . . .

. . . A terem telve nőekkel. Diszesen öltözött nőket a kik egy csirkének nem ontanak véréit. — de a legundokabb bünöket „lázás kíváncsisággal“ hallgatják. Visszataszító kép, s én nem dicsegek ezeknek a nőknek az izlését.

— Ez az utca . . . nem, nem csalódom . . . Istenem! ha ő lenne! . . .

Ujra néhány lépést tün, és szemléletnei látszék a legközelebbi házakat; ezek közül egyikhez közelgett, egyik ház jobban össze volt hasadozva, jobban romba dőlte a másiknál.

— Ez a ház, meg ez a fasor! . . . Itt egy ablakból világosság jő . . . ha bemennék . . . teringtett! . . . nagy kedvem lenne.

Uraságunk egyszerre csak az egyik utca felé fordula, figyelt és a sötétbe nézve, kivenni akart valamit. Gyors, futó léptek hallszottak, egy egyén futott felé. A bő felsőruhás férfi, a fasor kis kapuja mellé húzódott, tárva hagyta és e perczen ott termett.

Ez az ő megtámadója volt, az ő tolvaja jött arra! Az iparos valami hosszukás tárgyat vitt hóna alatt, a fasor bejáratnál beleütődött menés közben abba, ki most rejtőzött el oda.

Az iparos hazatért, a felsőruhás férfi esendesen ment az ajtó felé, ahol a mennyezetre vetődött világosság jelző az ajtó nyitását.

Az ismeretlen az ajtó felé hajolt. — Pascal! . . . — mormogá azonnal, — ő volt! . . . Oh! szerencsétlen! szerencsétlen! . . .

Az uri ruhába öltözött férfi, már ki lehet találni, hogy Rajnold volt.

Johanna felkelt férje beléptekor és nyugtalan tekintettel nézett rá.

Jeromos egy kenyeret dobott az asztalra, rövid, zavart hangon mondván: — Adj kenyeret a gyermekeknek. Majd egy szakra esett inkább, mint leült, és fejét lesütö, — kebléből pedig fájdalmas sohaj tört ki.

TÁRCZA.

Két epigramma.

Göthe.

I.
Szíved ha ver és vált'eszed
Nagyobb jót mért keress te!
Ki nem téved és nem szeret,
Rég el van az temetve.

II.
Mint szolgát, senkit sem esodál soha.
Panaszkodol, hogy sorsod mostoha;
Urrá ha lész, ám így is hasztalan.
Irigy szemekkel néznek untalan;
S ha az maradsz, mi voltál az előbb,
Csak semmi vagy, mint voltál azelőtt.

D. I.

Egy farsangi éjszaka.

— Irt: Besselièvre. Franciaából fordította V. D. —
(Vége)

Abban a pillanatban midőn az ismeretlen elakart távozni, támadója, ki egyik kezével az erszényt megragadta, a másikkal őt tartá vissza ezen szóval.

— Várjon csak!

— Mi az! még kell valami? még nem végezte be? Az ördög hordja el! — mondogató magában — az ur, ugy látom, hogy most órámat veszi el!

Az iparos kinyitá az erszényt; történetesen egy fehéres pénzét vett ki belőle.

felreértések
a törzsbe-
ssenek ki,
98. évekre
az első év-
gnál a folyó
ya legalább
itt törzsdij
elemeltetni.
erjedő biz-
vesztések
alak kész-
et bármily
magyar ál-
mindazon
fordulhat.

veget hogy
tőnek mű-
zletet illető
rtelen elhá-
eni, ugy is
börölnek a
zóját igye-
ngyérdemű
fogásúért és
ettel

OLF,
ot tarshörge.

FEI
y Ameri-
gyenyedre
Vágóféle

mezőben vál-
szerk.

ALAN

onat.

nyvi hatóság
határozatnak, Fe-
18 frt tokeko-
sajvart királyi
a 22. számú
ra az árverést
helté, és hogy
er hó 22-dik
a megtartandó
eladati fog.
beesésének 10
évi LX t.-ez.
november 1-en
s-ban kijelölt
nni, avagy az
k a bíróságnál
tatszolgálatni
gtól

óvián,
ir. albjó.

10.000 ft, 5000 ft 20% 0.01. 488 polgárvédelmi.
A magyar lovar-együt sorsjegy-irodáj: Budapest, váczi-utca 6. sz.

JÁNOS-
1-

De szóljak valamit az Akademiáról is.
Az irodalom és az Akadémia mostoha testvérekké
hidegülték. Okát keresni nagy munka s ha megtalálnók
is, vajjon mit használna? Az akademiát az érdekeknek
ezer ága-boga köti helyhez. De olyan magasan áll, hogy
méltóságán alul mond a jutalmazás. Az ideit sem jutalmazta
Pecely-díj pájazóit. Pedig Dóczy Lajos és Rákossy Jenő
versenyeztek érte.

Rákossy ezért a „Bud. Hírlap”-ban elemeire
boncolta Gyulay Pált (górcsövi munka volt!) s
kimutatta, hogy tele van ugyan józan észszel, de nem ért
semmit az irodalomhoz. — Erős ellenkritika, de álljunk
meg egy szóra.

A mai irodalmi inséges állapotokat a mai kritika
inséges volta teremtette meg.

Olyan burokká vált a kritikánk, a melyben nem fej-
lődhetik az irodalom.

Hát ezt a burkot le kell szedni a tagjairól, a mig
meg nem öli egészen. Ezért kicsinységem egész helyes-
lésével állok én Rákossy Jenő mellé ebben a harcban.
Gátat a túlbőségségnek!!

Vadnay Károly és Gyulay Pál derekasan összevesztek
e kérdés miatt s Vadnay kijelentette, hogy:

— En bíráló vagyok egy művel szemben és nem
fenyítő törvényszéki bíró!

A főrendi Gyulay ezt olyan zokon vette, hogy azóta
Beöthyre is gyanakszik, s a „Szemlé”-be csak maga ír
cikket . . .

A báró kisasszony regényéről írhatnék valamit, de
— daczára annak, hogy a piacon árulják ennek a rész-
leteit — én az ilyen dolgot mindig magánügynek tekin-
tem és hallgatom róla. Elég baj az nekik, minek bajlód-
nám én is velük?

. . . Inkább a felett botránkozom meg, hogy ne-
hány egészséges embert nagy buzgalmukban az orvosok a
kolerás betegek közé dobáltak!

De még tán ezen sem kellene felháborodnunk. Az
embereknek sorsuk, hogy nem jutnak a maguk helyére.
Ott vannak az Akadémiai választások . . .

L-ó E-k.)*

„Alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület”.

Gyűjtőivei kíséretében a következő felhívást adta ki:
A társadalmi alakulás szükségére elhatott kis ha-
zánkba is.

Mindenki érzi, mert éreznie kell, hogy előbbi ál-
lapotunk szomorú, és tarthatatlan, — hogy nekünk is
szól az idő intó szava, hogy mi sem maradhatunk el, —
sőt éppen nekünk, — e megyének, mely századokig járt
elől e hazában, — kell megmutatnunk azt, hogy el nem
maradhatunk, — hogy elmaradni most sem akarunk.

„Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és ter-
mészettudományi egyesület” megalakult.

Gyulafehérvárt, folyó évi szeptember hó 22-én dél.

*) Mult számunkból — megkésés miatt — kimaradt.

— Jeromos. — kérdé Pascalné pillanatnyi hallgatás
után — hát volt pénz?

— Pénzem, nekem? . . . nem, nem. Hol vettem
volna én a pénzt? A sütő adott hitelbe.

— Jeromos, — szóla Johanna, lassu, szomorú és
bánatos hangon, férjéhez közelegve.

— Nos azután? . . . mit? . . . hiszen te kenyere-
ret kértél, ime ott van, mi kell még több?

— Jeromos, mond az igazat!

— Az igazat? . . . hát nem most mondtam-e?

Látod feleség, te ma este izgatott voltál.

A szerencsétlen nem merte szemeit felvetni arra,
ki előtte állt s ekként merészelt kérdezősködni, leverve
érezte magát, rá nem nézett.

— Az élő Isten nevére kérlek Jeromos, mond az ig-
zat! — ismétlé a szegény teremtsé olyan hangon, mely az
iparosnak lelke mélyéig hatott. — Neked hitelbe nem ad-
nak; az nem lehet, az lehetetlen!

— Mégis úgy van, amint mondtam!

— Hazudsz! nézzél hát a szemembe s úgy mond-
jad, ha nem akarod még egyszer hallani, hogy ismét-
lem, hogy hazudsz!

— Szerencsétlen! . . . kiáltá Jeromos egyszerre
felegyenesedve, retentő fenyegetéssel.

— Ah! . . . Isten legyen irgalmas! — válaszolá
Johanna. — mert most nagy bünt követtél el! . . .

Az iparos megfenyítésre felemelt karja nehezen s
elaléltan esett alá.

— Nagy bünt? . . . oh, nem, nem! nagy bünt
nem feleség, . . . erre esküszöm. — Hibát követtem el
. . . igen, oh, nagy hibát, de hiszen gyermekeinknek
kenyer kellett úgy-é? . . . azután meg szavad örültél
tőn! . . .

— Akkor Isten legyen irgalmas mindkettőnknek!

után, a városház tanácstermében lett az alakuló köz-
gyűlés által az egyesület megalakulása kimondva.

E közgyűlésen oly egyesület alakult meg, melynél
szébbet és komolyabbat e megye eddig meg nem alkot-
tott, s a közel jövőbe is alig fog létrehozni.

Oly egyesület ez, mely hivatva van egyrészt a me-
gyében társadalmi központul szolgálni, — másrészt egye-
síteni mindazt, a mi tudományos és tudományt kedvelő.

Egyesíteni fogja, mert csak egyesülés útján érhet-
jük el azt, a mit magunkra hagyva egyesek el nem ér-
hetnek soha. Csakis ez egyesületben fogjuk elérni azon
ezélt, mely ma már általános szükségét pótol, — s tu-
dományok művelését, és annak társadalmunkra való álta-
lanosítását.

S hogy szükségletet pótol az egyesület, s hogy me-
gyénkben éppen annak fekvése, és nagy intelligenciája
miatt az egyesület megalakítása jogosult, azt bizonyítani
azon nagy érdeklődés miatt, melylyel a megye közön-
sége s megalakulás mozzanatait kísérte — fölölleges.

A művelt nyugaton, és egész Magyarországon nagy-
számmal keletkeztek, és még folyton alakulnak egyesületek,
melyek egyesületnek czéljait tűzték ki feladatukul. — s a
műemlékek fenntartásáról szóló törvény bizonyítja, hogy
még a törvényhozás is kötelességének tartotta e kérdés
rendezését, nemcsak, hanem a kormány maguknak a me-
gyéknek is rendeltetileg ajánlotta az egyesületek pártolását
és támogatását. — S egyesületünk nem oly egyesület, mely
csak szakembereket s csak tudósokat fogadna körébe.

Egyesületünkben a súly nem a tagok tudományos kép-
zettségére, hanem a tudományok kedvelésére van fektetve.
S ma midőn a tudományok általánosítása már életszük-
ségté vált, — ki akarná magát ily egyesületből, ily tár-
sulatból kivonni?

Azon csekély áldozatot, mit egyesületünk kér, — nem
lehet megtagadni tőle.

S ha megadjuk, az egyesületnek, azt a mit kér, úgy
joggal várhatjuk tőle az eredményt, a mely bennünket
kielégítsen, a mely bennünket teljesen ki is fog elégíteni.

Egyesületünk védelmét Lőnhardt Ferencz erdélyi püs-
pök ő nagyméltósága vállalta el, — vezetését alsófehérmegye
főispánja báró Kemény Kálmán elvállalni haj-
landó.

Ily védelem alatt, ily vezetés mellett közel a czél,
s mi azt el fogjuk érni.

Az ügyvezető bizottság nevében:

Rajnai Ignác,
id. elnök.

Reiner Zsigmond,
jegyző.

Kivonat az egyesület alapszabályaiból:

6. §. az egyesület czélja Alsófehérmegye területén a
történelmi múltot felderíteni; a természettudományokat
művelni . . .

A megyében és határaitban elszórva létező ősi ó-kő-
zép és újabbkori műregiségeket ásatások, adományozás,
— esetleg vétel útján, úgy az állat, növény és ásvány . . .
gyűjteményt megszerezni, s . . . azokat Nagyenyeden és
Gyulafehérvárt felállítandó gyűjtőhely számára össze-
gyűjteni stb. Czélja továbbá magán, vagy közgyűjtemé-
nyeket, vagy egyes okiratokat gondozás alá, letét, vagy
bizományba venni.

— rebegé a szegény asszony könyeket hullatva, — mert
mind a ketten bűnösök vagyunk.

— Te gyakran mondogatod, hogy az isteni kegye-
lem végzetlen, — viszonzá Jeromos; — talán Isten
megbocsátand.

— Megbocsátani Pascal, — szóla egyszerre egy
gyors, szívélyes hang; — megbocsátani . . . mert én
vagyok az ő kegyelemhírnöke.

Az iparos kiáltott félig az ijedség, félig az öröm
miatt, felismervén régi kegyurát.

Mert, néhány perczel az előtt, az olvasó is meg-
érthette, felismerte Rajnoldot, kit utjában feltartóztatott,
kirabolt, . . . annyira elvakította a nyomor, a kétségbeesés.

A vállalkozó, kezét nyujtá Pascal felé, a mire emez
leirhatatlan hálás érzéssel hajlott meg.

Az iparos sirt, zokogott mint egy gyermek.

Viktor e perczben jelent meg a szoba küszöbénél.

— Atyám . . . ön itt? — kiálta az ifju elámulva.

— Es te, Viktor? — kiálta viszont a vállalkozó; —

Oh! most az egyszer megfogtalak fizkö . . . többé nem
tagadhatod . . . teringgettél! Örvendek, hogy zavarba
hozhatlak.

— De valóban, egészen zavarban is vagyok, hogy
önt edes atyám itt találom, — mormolá az ifju, ki e
szavakat mondván, elpirula. — Ami engemet illet, én
Pólit hoztam haza, ki eszméletét veszte ott ahol talál-
tam, szerencsére, a szükséges gondozásban részesíthet-
tem . . .

Es, e szavakat bevégezvén, Viktor elévezeté a leányt,
ki még nem merte átlépni az ajtó küszöbét.

— Igen, uram, — szóla remegve Póli, — néhány
lépést téve és a vállalkozó felé fordulva, — ez igaz, Vik-
tor urfi mentette meg az életemet!

— Elhiszen, — mormolá Rajnold.

8. §. Az egyesület tagja lehet minden feddhetlen elő-
életű mindkét nembeli egyén, továbbá község, vagy más
erkölcsi személy, vagy egyesület, mely utóbbiak magukat
egy kiküldött által képviseltesethetik.

9. §. Az egyesület tagjai . . . b) örökös alapító csa-
tádok, vagy testületek, melyek egyszersmindenkora leg-
alább ötven (50) forintot fizetnek, és pedig akár kész-
pénzben, akár . . . 5%-ot jövedelmező értékpapirokban,

Alapító lehet még a választmány javaslatára az is,
ki kiváló becsű régiségekkel, oklevelekkel s rendezett könyv-
tárral, vagy más értékes tárgyakkal gyarapítja az egye-
sületet stb.

Az örökös alapítók és alapítók, alapítványait 10
év alatt, — és részletekben is lefizethetik. d) Rendes tag
minden hazai történet-, régiség- és természettudományo-
kat kedvelő, ki az egyesület pénztárába évenként három (3)
forint tagdíjat fizet, s ezen összeg lefizetésére magát négy
évre kötelezi.

19. §. Az örökös alapítók, és alapítók . . . az el-
nök és titkár által aláírt diszokmányt nyerne stb.

Tagsági oklevelet kap a rendes tag is, melyért
azonban egy forint díj fizetendő.

40. §. A 40 tagból álló igazgató választmányának
választás nélküli tagja az örökös alapítók és alapítók.

Az egyesületi alapszabályok már megjelentek, és a kö-
zönség rendelkezésére állanak.

A színtársulat érdekében.

Nagyenyed, 1886. október 14.

Nagyenyeden átutazván, október 14. este a szin-
házba mentem. A repertoire a „Veres haju”-t, Lukácsy
Sándor eredeti népszínművét hozta, melyet egy a nép-
színház, mint a vidéki színházak folytonosan műsoron
tartanak s mint premiere itt-ott cessa-darabnak is volt
tekinthető.

Kívánsi voltam az előadásra, legkivált a darab két
fő alakjának Szilaj Kata, (a veres haju) és Veres Jankó,
(a falu bolondja) személyesítőjére, mely szerepkörben elég
alkalma nyílik mind két fő alaknak úgy az alakító te-
hetség valamint a színészi képzettség bemutatása és ér-
vényre juttatására, minthogy a darab bonyodalma az ők
kezeiben szövődik s a cselekvények számai az ők kezein
gomolyodnak egybe, nem különben a megoldás is álta-
lank meg véghez, főleg a falu kiköltött bolondjának szö-
vevényes közrejátszása folytán. A czímszerepet Tolnayné
játszta, kellő érzékkel, helyes felfogással. Szilaj Katának
szilajtsága, de romlatlan jó szíve, egyiránt kiűnt játéka-
ból. Dalaiban is felvillant a gyújtó tűz, jól lehet a „Ve-
reshaju” népszínmű dalai az eredeti szövegtől eltérőleg,
rövidített kivonatban nyertek kifejezést. az előadásban s
a tisztelt chorus a kornyikálás lejtőjére is sikamlott,
mely miatt a teljes összhang egy pár melodianál nem
volt betartható, de általán véve úgy az ének mint a ze-
nerészek betanítása és tanulása kellő studiumra lallottak,
s csak sajnálni tudtuk, hogy ezen sok igyekezettel be-
mutatott előadást olyan bosszantóan kevés közönség nézte
végig, jóllehet az országos vásár a vidékről is engedett
reményleni egy pár rendkívüli színház látogatót.

— Oh! — sugá az ifju atyja fülébe. — ha tudná
atyám! e rettentő nyomort . . .

— Csitt . . . tudom, — szóla a vállalkozó lassu
hangon és érthetően szorítá meg fia kezét; — tudok
mindent . . . de csitt, hallgass.

— Ah! értem . . . ez becsületes, de büszke csa-
lád! Edes atyám, nem esik e meg a szíve rajta és raj-
tam?

— Határozottan, még mindig szereted? ez el van
végezve egészen mi?

— Tekintsen Póli; ez a feleletem.

— Elég világos felelet. Vinne el a manó! Most
már látom, hogy e szerelemből ki nem gyógyíthatlak . . .
de, terenggettél! mégis tudok egy utat-módot a megja-
vításra.

— Mi félt? — kérdi Viktor remegve.

— A jogérvényesítést fiamuram.

— Ah! edes atyám, — kiálta az ifju, a legőszin-
többen megölelvén a vállalkozót, a legmelegebben.

— Ejj no, megfojtasz, edes fiam, — szóla Rajnold,
megszabadulni akarván a szerető szorongatásoktól.

A Pascal néma, hallgatag szorongással nézte e na-
gyobb részben lassu hangon végzett beszélgetést; ösz-
tönszerűleg sejté, hogy e beszélgetésnek vége, közös ki-
békülés leend.

Póli remegett, borzadott. Rettentő dolog is a bi-
zonytalansággal párosult várás!

Végre Rajnold, Pascal Jeromos felé fordult és mint-
egy megindult hangon szóla:

— Pascal ur, ne gondolja, hogy látogatásom min-
den czél nélkül volna. Van szerencsém, fiam Rajnold
Viktor részére megkérni ez itt jelenlévő szép gyermek-
nek kezét!

Azután fiához fordult.

A nagy terem
a napi kiadás felét
volna csoda, ha az
golná a szereplőket.
tetés kellett a szer-
magukat a létfontart
kedjenek a desperati
remüködjének, hogy
összhang.

Ezt a jóra való
tartó igyekezetet kite-
tányos elismerés, a
érezem magamat bi-
városa és a közel
hogy kegyeskedjék
hátralevő néhány elő-
telni, mely a műpár
berbarátíti köte-
dermesztő hidegsége

A közreműködő
Sajjgóné.) Bárdi La-
Irama (Boglár Agne-
tory (Keszeg), Besz-
elismérés, mig Pak-
repében.

A színházi ze-
ber elején több új er-
érdemli a pártolást.

Vajha felhívó
nul el, mint „kiállt

Október 9-én,
pád „Nézd meg a
felvonásos vígjátéka
szottak, hogy a legs-
bet, mint azt, hog
Pásztor, Bárdy, T
főszereplők, nem eg
ban nyilvánult önzet

Október 10-én
Antaltól, melyről
ség van benne, s ki
tekintve ettől, az a
tek. Hegedűs (Ferk
szik, hogy szabályoz
annyt levon a siker
is oly kedvesen já
Dalolását többször k
bizonyit. B. Ács I
lálta magát a népie
asszony (jegyzőné)
ügyelnie kellene. I
illő reszketeg énekle
jegyzőt szintén elég
gyi Katicza (Czen
levon az, hogy já
hangszínezett és y
lönben érdemét elis

— Viktor! m

— Ah! edes

— Igaz lenne

és Johanna; —

szegény embereket

— Ölelj meg

lihoz közeledve!

— Ő se látott,

egész.

— Az egész

én követtem el

szel tartozom is.

szükségem, mert a

áll helyébe egy-e

— Oh, — s

ön képes elfeledni

— Ugyan h

jószívűleg; — a f

ön által adott tud

vétkes én voltam

felejtést . . .

Azután besz

szólott, kezöket m

— Nos hát

vagytok!

— Boldogok

sütő szemeit, elj

eddes atyám.

— Jól van,

tek egymást ezen

Azután kezé

tatá:

— Mint ez

szem, a pártfogó

A nagy terem egészen tátongott az ürességtől, még a napi kiadás felét sem fedezhette a bevétel, s így nem volna csoda, ha az elcsüggesztő helyzet egészen lehangolná a szereplőket. Valóban nagy lelki- és megerőltetés kellett a szereplőknek arra nézve, hogy tullegyék magukat a létfenntartás kérdésének nehézségein, felülemelkedjenek a desperatio határsánczain, s kitelhetőleg közreműködjenek, hogy az előadásban meglegyen a kellő összhang.

Ezt a jóra való törekvést méltányolni kell, ezt a kitartó igyekezetet kitelhetőleg meg kell jutalmazni a méltányos elismerés, a kitelhető színpártolás által. Indíttatva érzem magamat bizalmas felhívást intézni Nagyenyed városa és a közel vidék mélyen tisztelt közönségéhez, hogy kegyeskedjék a Nagyenyeden működő színtársulat hátralevő néhány előadását becses pártfogásával megtisztelni, mely a műpártolás mellett, ma már csaknem emberbaráti kötelességgé érelődött a roppant közöny dermesztő hidegsége következtében!

A közreműködők közül Tarján Erzsébet, (özvegy Sajgóné) Bárdi Lajos (András) Boár (Ferké) B. Ács Irma (Boglár Agnes), K. Völgyi Katicza (Zsófi), Pásztor (Keszeg), Bessenyei (Bálint), érdemelnek kiválóbb elismerést, míg Paksi egészen remekelt Veréb Jankó szerepében.

A színházi zenekar szabatosan játszott, s az október elején több új erővel felfrissített társaság ma már megérdemli a pártolást.

Vajha felhívó szavaim ne hangoznának nyomtalanul el, mint „kiállító szó a pusztaiban!” K. S.

Színészet.

Október 9-én, szombaton, színre került Berczik Árpád „Nézd meg az anyját, vedd el a lányát” című 3 felvonásos vígjátéka. A szereplők mindnyájan úgy játszottak, hogy a legszigorubb kritika sem mondhat egyebet, mint azt, hogy minden tekintetben jól sikerült. Pásztor, Bárdy, Tóth Béla, Ács Irma, Bessenyei, mint főszereplők, nem egyszer részesültek a közönségnek tapsban nyilvánult önzetlen elismerésében. Meg is érdemelték.

Október 10-én, vasárnap, „A buzavirág” Deréki Antaltól, melyről megjegyezzük, hogy nem sok eredetiség van benne, s kifejezései reminiscenciára vallanak. Eltekintve ettől, az alakítások az előadók részéről sikerültek. Hegedüs (Ferkó) énekében és beszédében, úgy látszik, hogy szabályozta hangjának rekedtségét: mi máskor annyit levon a sikerből. Tolnayné, Hermin asszony most is oly kedvesen játszott, mint a hogy rendszeren szokott. Dalolását többször kellett ismételnie, mi a tesztes mellett bizonyít. B. Ács Irma (Regulás leánya) teljesen beletalálta magát a népies hangulatba és mozdulatba. Zoltánné asszony (jegyzőné) jól adta a nagyzólyó jegyzőné. Csak ügyelnie kellene, hogy hangjában több helyt oda nem illő reszketeg éneklésbe megy át. Bárdi az eladósodott jegyzőt szintén elég hiven alakította és utánozta. K. Völgyi Katicza (Czenczi) asszonynak az érdeméből sokat levon az, hogy játékában majdnem mindig ugyanazon hangszínezettel és ugyszólva modorossággal beszél. — Különben érdemét elismerjük, hiszen a leányt, ki szerelmét

— Viktor! meg vagy elégedve?

— Ah! édes atyám, ezt vártam édes atyámtól!

— Igaz lenne-e ez Rajnold ur? — kiálta Jeromos és Johanna; — ah, nem kigunyolni akar-e bennünket szegény embereket?

— Ölelj meg kedvesem! — szóla a válalkozó Pólihoz közeledve!
Ő se látott, se hallott jól, azt hívé, hogy álom az egész.

— Az egészet átgondolva, — viszonzá Rajnold — én követtem el önökkel jogtalanságot Pascal ur, és én ezzel tartozom is. Hanem, igaz, nekem művezetőre van szükségem, mert az enyém saját kezére kezdett. Ön beáll helyébe ugy-e?

— Oh, — szóla az iparos egészen magánkivül, — ön képes elfeledni?

— Ugyan hát mit? — vágott közbe a vállalkozó jószívuileg; — a figyelmeztetést, a melyet a gondviselő ön által adott tudtomra? Isten mentsen! Mindezekben a vétkes én voltam s ellenkezőleg nekem kell kérni az elfelejtést...

Azután beszédét másra fordítva, Viktor és Pólihoz szólott, kezüket megragadva, szemökbe nézve moudá:
— Nos hát! reménylen ifjak, hogy most boldogok vagytok!

— Boldogok, — viszonzá Viktor, mialatt Póli le-sütő szeméit, elpirult, — oly boldogok... mint ön édes atyám.

— Jól van, annál jobb! — Bár mindig megérté-tek egymást ezentul is gyermekeim!...

Azután kezét Pascal felé nyujtva a vállalkozó folytatá:
— Mint ezentul megfogják érteni egymást, ugy hi-szem, a pártfogó és az iparos!

szülőiért feláldozva, teljes sikerrel képviselte. A dalokon kívül az egész műnek Bojtor Kata szerepe adja meg az esztetikai értéket, melyet Tarján Erzsébet asszonyom fel is tudott mutatni, ugy szólva, drámai alakításában. Ő a szegény, nyomorult, nyomasztó anyagi helyzetben sün-lyödő asszonyt, a megtört lelkű anya ilyen állapotát oly hűzagalannul és oly meghatóan tüntette föl, hogy a kik megfigyelték és átértették és átértették, hogy az erkölcsi érzületek nemesedtek. Nemesedett akkor, midőn a jegyző-höz így szólt: „E l m e h e t s z , á t k o m k i s é r n i n e m f o g j a l é p t e i d e t .”

Megható volt ama lelki küzdelem, mikor leányát felismerte, s mégis csak, mint idegen kívánhatta neki az ég áldását.

Bessenyeiről (Pista) és Zoltánról (Bögözi Péter) kell még szólnunk. — Bessenyei az ügyetlen-esetlen legény alakításában mindent eltalált csak az egyet nem, hogy éneklése közben elfelejtkezett arról, hogy ü g y e t l e n . Zoltán pedig igen kitüntette, hogy közönséghez beszél.

Október 11-én, hétfőn. Vaulov és Letterier „Nap és hold” című vig operettejök adatott. Tolnayné és K. Völgyi Katicza asszonnyaim jól énekeltek, mit Hegedüs-től nem igen mondhatunk. Paksi tetszésben részesült, Bessenyei a léha minisztert eléggé eltalálta A zenéje szép e műnek, csak kár ehhez, mert veszt esztetikai érté-kéből. Az egész munkáról kimondjuk, hogy esztetikai izlés szempontjából teljesen, értéktelen.

Október 12-én, kedden. Rákósy Jenő „Székháziak” című 3 felvonásos énekes, tánczos bohósága Tolnayné asszonyom jutalmára.

Az előadás teljesen sikerült, mely sikerért a sze-replők dicsőretet érdemelnek.

Október 12-én, szerdán. „A kisasszony feleségem” előadása közepesen sikerült. Az operette zene és ének-részei szépek, csak hogy ezeknek egy részét elrutította Boár uram, mennyiben az első felvonás egyik kellemes duettjében gyengélkedett. Hegedüsnek (Hannibál) rekedt hangját kell hangsúlyoznunk, melyet könnyed mozdulatai és sikeres alakításai nem képesek ellensúlyozni.

Tolnayné asszonyom (Marjolain), Bessenyei (Palo-mód), Pásztor (Petersopp), K. Völgyi Katicza asszonyom (Avelin) teljesen felölték szerepük minőségét.

Október 14-én, csütörtökön, „A vereshajú” Lukácsytól. Az előadás sikerért Bárdit, Paksit, Pásztorit il-leti a dicsőség; a női szereplők közül Ács Irma Tarján Erzsébet, K. Völgyi Katicza asszonnyaimat és különösen aztán Tolnayné asszonyomat. Németh Sándor.

CSARNOK.

Egy aggastyánhoz.

Emlékszel-e rá, jó öreg, te?...
Rég volt!... Talán már csak mese. —
A nagy teremben ott virasztott
Urának hű szerelmese...
S te lestéd őt. — Hallád imáját,
A melyet ajka rebegett...
Sötét vak éj volt... Férje távol. —
Emlékszel- rá, jó öreg? —

A könnyű szellő szárnylegyintve
Föl égbé vitte az imát:
Onnan segíték diadalra
Távol a büszke daliát. —
Az éj halotti néma csendjét
Kardesattogás zavarta meg;
A völgy felett vérpára lebbent —
Emlékszel-é rá, jó öreg? —

És megviradt... Boldog vidéket
Most fényesebb nap köszönt...
Dicső idők! — Szabadás napja
Hintett a földre fényözönt!
Urak megtért a harczi síkról,
A hű szíven pihenve meg...
S a csók az ajkon megdicsőült —
Emlékszel-é rá, jó öreg? —

És hallaték a nő siralma:
Hős férje ismét bucsuzott. —
Rengett a föld nehéz tusától,
A fegyver újra csattogott.
Hajh! nem sokáig! — Millióknak
Nagy átka szállt az ég felé!...
A napsugár könnyekbe tört meg. —
— Hejh!... Jó öreg, emlékszel-é? —

Szép asszonyod csak várta férjét. —
Égette könny, mit érte sirt;
Mig egyszer egy sötét madár jött,
Rabdaliákról hozva hirt.
A nő végig zuhant a porban,
Mint gyöngé liljom törve meg. —
Aztán sokáig nagy sötét lett. —
— Emlékszel-é rá, jó öreg?...
Szabó Jenő.

Emlékezés Erdős Biba Eugéniára.

— Élete, halála és temetése. — (Vége.)

Mihelyt egyedül maradt szobájában; esendesen elő-szedegette a gróftól kapott leveleit s elégette, ezután író-asztalához ült s három levelet írt: egyet a házi asszonnyának, egyet a kir. rendőrigazgatóságnak s egyet valószínűleg a grófnak. — E munka után elegáns selyem ruhába öltözött s egyedül indult ki lakásából; utközben még Fränkel porosz kir. tanácsossal is kedélyesen beszélgetvén, kocsit fogadott s az állatkertbe hajtatott. Itt elhagyván a kocsit, egymaga egy oldali bokorba ment s alig egy perc eltü-nése után a durranásra odasiető lovas rendőr félig élette-len tetemet segített fel. Ekkor még eszméletlenül volt s így szólt a rendőrhöz: „vigyen a Central Hotel 75-ik szo-bába!” Valószínűleg itt lakott a gróf.

A megfélemlített rendőrök, kik ugy látszik, nem is-merték fel az élettelen tömegben a művésznőt, utasításuk-hoz mérten, a királyi Charite sebészeti osztályába vitték, s midőn itt az orvos ruháit felbontotta, perczre eszméletre tért s ennyit mondott az orvosnak: „Erdős vagyok!” Az orvos az élettelenített arezon nem ismerte fel azonnal, máskülönb is a művésznőt jól ismervén, nem birt e szavaknak hitelt adni, mire ő ismét könyörögve mondá: „Igen, én vagyok Erdős Eugénia, ki ezelett a Valhalla színházban volt szerződtetve, csak az Istenért ne ment-sen meg!”

Ezen szavak után ismét elvesztő eszméletét s midőn az iszonyu műtét után a szemüregből az orron áthaladó s a balarezesontban megállapodott golyót eltávolították, a nagyilekű művésznő pillanatnyi vívódás után éjjel 1 óraker jobb hazába tért.

Másnap a megdöbbenő hír talányképp tünt fel min-denki előtt, melynek kulcsát senki sem találta meg; a rendőrséghez címzett levele azonban, melyben a bonczo-lást kérte, megoldá a rettenetes talányt.

A gróf, ki vagy beleunt a viszonyba, látván, hogy nemtelen csejja a női becsület szirtfalán hajótörést szen-vedett, vagy pedig az akadályoktól rettent vissza, melyet esaládja akart a kötetendő házasság elé gördíteni — vég-képp szakítani akart vele s mivel erre más oka nem volt, nem rettent vissza attól, hogy a „művésznő jóhírnevét és női szeplőtlenségét szemtől-szembe gyanusítsa.”

És ime itt van a talány kulcsa: a sulycs vád terhe alatt megtört nő ezután csak a halálban vélte megtalálni lelki nyugalomát: mert mint élőnek, semmiféle eszköz sem volt hatalmában, melylyel a sulyos vádat elháríthatta volna magáról, ezért ment a halálba, ezért fordult a tudomány-hoz, hogy ez a kettő adja meg a kellő satisfactiót.

S meg is adta. A hivatalos boncolás: melyen nyolcz tudós orvos volt jelen, — Erdős Eugénia szeplőtlensé-gét egyhangulag constatálta.

Oh! hogy ennek így kelle történnie!

Mult hó 12-én, vasárnap még Boroszlóba akart utazni, hogy másnap a „Jatiniczában” vendégszerpeljen s mily ironia? ugyanazon vonat élettelen hozta haza Kanizsára, mely utolsó utja volt.

S a kanizsai intelligencia, mely a nyáron ugy vá-gyott volna megisztelni koszorúval a művésznőt — most odarakta azokat Erdős Eugénia ravatalára.

Temetése szept. hó 16-án ment végbe óriási nép-tömeg részvétele mellett. — Kanizsa színe-javát sohasem láttam még ugy együtt, mint e temetésen. A koporsót vívó kocsit telve volt koszorúval, babérlombokkal, melyek közül a következőket említem meg:

Az erdőlyrészi kultur egyet gyönyörű koszorúja, a „magyar irodalom és művészet pártoló egyet” koszorúja e felirattal: „édesen pihenhetsz babéraidon”. A népiskolai tantestület (részvétele jelöl). Dr. Tuboly Gyula (tisztelete jelöl). Zadubánszky Lajos és Klára (igaz szeretetünk je-löl). Ollop Ernő (tisztelete jelöl). Hertelendy Béla (for-rón szeretett testvéreinknek). A Rácz-család (Erdős Eugé-niának). Tóth Lajos (tisztelete jelöl) s azonkivül számos felirat nélküli.

A temetőben Bátorfi Lajos író, kit a berlini „magyar egyesület” távirati uton kért fel, hogy a nagy művésznő sírjára letegye a tisztelőtérzet koszorúját, azt a következő szavak kíséretében tette le a sírra:

„Tisztelt gyászoló közönség! Még egy perczet. A berlini „magyar egyesület” felkért, hogy e gyászszertar-táson képviseljem és nevében felelhetlen művésznőnk Erdős Eugénia sírjára koszorút helyezzek. Midőn e szo-moru megbízatásnak eleget teszek szívem égető fájdalom között reszkető ajkamra a szót azon tudat adja, hogy a dicsőült szívének erényes érzelme örök csillagként fog tűn-dökölni a színművészet egén s lelkének erején diadalmas-kodott nagy szívérzelem tisztaságából pályatársai részére vezérfény, tisztelői részére a kegyelet hervadhatlan virágai fakadnak.

Ime a berlini „magyar egyesület” sírodnál megje-lenik, hogy a fakszor nyujtott művészi élvezetért tiszte-letérzetének fájdalmas kifejezést adva, honleányi erények-ben is gazdag szívedet elfedő sírhalomra koszorút helyezzen. Béke hamvaidon! Isten veled!”

Eddig a szomoru hivatás, melyet teljesíteni akartam.

